

Vilija Kepežinskienė
Kauno tautinės kultūros centro direktorė, etninės kultūros mokytoja ekspertė, etninės kultūros turinio švietimo konsultantė
Konferencija “Ekologinis ugdymas darnaus vystymosi kelyje”
Kauno pedagogų kvalifikacijos centras
2011-12-01 Kaunas

Ekologinis ugdymas – kompleksiško etninės kultūros ugdymo dėmuo

GAMTOS IR KULTŪROS TARPUSAVIO SAŲEIKA

- Nūdienė globalizacija kėsina ne tik į etninės, tautinės, bet ir individualios tapatybės branduolį. Žmogus atitrūksta nuo gamtos, nuo protėvių, tėvų, šeimos, istorinės atminties, kultūros paveldo. Atitrūksta nuo autoritetų – ar tai būtų fiziniai asmenys, ar jų kūriniai ir doktrinos. Netgi nuo tokio autoriteto kaip dešimt Dievo įsakymų.
- Mainais jam suteikiama laisvė – vadinamasis laissez faire - nevaržomos veiklos principas...
- Aiškėja, kad jo laisvė tam tikra prasme yra iliuzinė, vis labiau priklausoma nuo kapitalo, politinių struktūrų, mass media ir net teisėsaugos “suokalbiškumo”. Šis reiškinys – vienas iš būdingiausių šiuolaikinės globalizacijos požymių

BENDRA TAUTIŠKUMO BŪKLĒ NĒRA PALANKI

- Esama triju matavimū, kuriais žmogus yra: buvimo vieta, buvimo laikas ir buvimo būdas...
- Kultūrą galima kurti tik atėjus į tą ar kitą vieta.
- Žmogaus laikas – tai jo kuriamos kultūros istorija.
- Būdas, kuriuo egzistuoja kultūra, yra kalba

Romualdas Ozolas “Tauta kryžkelėje”

TRADICINĖ MOKYMO SAMPRATA

Lietuvių tradicijoje žmogaus mokymas, lavinimas nekultūrišką, “beformį” asmenį suformuoja kultūriškai, suteikia jam ir išryškina jo charakterio bruožus – paverčia asmenybe, turinčia savo “veidą”

Tadas Jurevičius “Dėl tradicinės mokymo sampratos kilmės”

EKOLOGINĖS VEIKLOS PRINCIPAI KTKC PROGRAMOSE

- Kryptinga veikla, žengiant gamtos pažinimo keliu
- Gamtos ir žmogaus grožio pajautos paieškos
- Konkretūs veiksmai, siekiant apsaugoti, išsaugoti, globoti gamtą
- Atradimo džiaugsmas bendraujant ir bendradarbiaujant, aktyviai domintis, stebint, prisiimant atsakomybę už gyvybę

PROBLEMAS

- Informacijos apie mūsų protėvių bendravimo su gamta pervertinimas (idealizavimas) ugdymo procese, teigiant, kad senojoje pasaulėžiūroje galime rasti atsakymus į visus klausimus kaip šiandien spręsti ekologines problemas
- Vieta, kurioje įgyvendinama programa (mažai sąlyčio su natūralia aplinka)
- Mokymo priemonių stoka
- Vertinimas
- Nepakankamas dėmesys rezultatų analizei
- Mokinių iniciatyvų įgyvendinimas, lavinant įgūdžius (dėl laiko stokos, menko pedagogų darbo užmokesčio nesant motyvacijos ir kt.)

PROGRAMŲ REZULTATAI

- Suaktyvėjęs, išlaisvintas mokytojų ir mokinių kūrybiškumas ugdantis asmenines savybes
- Praturtėjusi socialinė aplinka, nes sudaromos sąlygos įvairialypiam bendravimui ir bendradarbiavimui
- Užtikrinamas vaikų, mokinių, suaugusiųjų ekologinio ugdymo tęstinumas
- Mokinių iniciatyvų įgyvendinimas, lavinant įgūdžius.

SĖKMINGOS VEIKLOS PAGRINDAS

- Bendradarbiavimas su visuomeninėmis organizacijomis, mokyklomis, kitomis ugdymo įstaigomis
- Įdomūs, netradiciniai, mokinių ekologinę kultūrą ugdantys metodai, skatinantys aktyvų domėjimąsi gamta, skiepijantys pagarbą gyvybei ir atsakomybę už jos išsaugojimą.

VEIKLOS BŪDAI, METODAI IR PRIEMONĖS

- Užsiėmimai gamtoje: vasaros stovyklos, ekspedicijos (tautosakos paieškos, augalų rinkimas ir pan.), kalendorinių švenčių dienos; ekskursijos ir kt.
- Gamtinės medžiagos panaudojimas užsiėmimuose (aktyvūs ugdymo metodai: žaidimas, fotografavimas, filmavimas, lėlių ir forumo teatro elementai, pokalbiai, diskusijos ir pan.)

VEIKLOS BŪDAI, METODAI IR PRIEMONĖS

- Aktyvus tautosakos mokymas folkloro ansambliuose, liaudies muzikos instrumentų studijose (žmogaus ir gamtos paralelės ir kt.)
- Gamtos jutimo lietuvių mene išraiška tautodailės būreliuose (“abejingos gamtos” sąvoka, išaukštintas religinis gamtos jautimas, žmogaus gyvenimo pačioje gamtoje, ne jos fone suvokimas ir perteikimas). Parodos gamtoje. Žemės menas
- Kalendoriniai žaidimai, gyvybingos meteorologinės tradicijos ir kt. etninės veiklos studijose.

SĖKMĖS

- Švietėjiškos programos “Lietuviški metų ženklai” įgyvendinimas (gyvosios iliustracijos, analogijos ieškojimai, bendra veikla grupėje ir kt.)
- Kalendorinių švenčių Kauno mieste organizavimas: dinamiški, nepaliekantys abejingų personažai, varžytuvių dvasia, archaiški tikėjimų ir apeigų elementai, natūralios priemonės, kitos interaktyvios formos, priartinančios Kauno miesto gyventojus prie gamtos.

PROGRAMOMS BŪDINGA

- Lankstumas tiek turinio, tiek metodų atžvilgiu.
- Glaudūs estetiniai ir emociniai ryšiai su gamta, skatinant pažinti, tirti, stebėti gamtinę aplinką
- Kultūringas, prasmingas bendravimas ir bendradarbiavimas pedagoginiame procese
- Vertybinio santykio su gamta ugdymas, gamtos reiškinių įspūdžių, pasaulio suvokimo perteikimas neformalaus ugdymo metodais

MOKYMOSI APLINKA, ERDVĖS

- Saugių ir sveikų ugdymosi aplinkų sudarymas
- Mokymosi vieta turi padėti mokiniui pasijusti svarbiu ir reikalingu aplinkoje, tik tada mokiniai taps tęsėjais ir perteikėjais, sukurs savitą ekologinę kultūrą, pažymėtą etniškumo ženklu.

LŪKESČIAI

- Moksleivių vertybių, atspindinčių ekologinę savimonę išsiaiškinimas taptų neformaliojo švietimo orientyru. Todėl derėtų tirti, analizuoti
- Programų dalyviai bus pasiruošę socialinei veiklai, taps aktyviais, atsakingais, savarankiškais, sieks mokslo žinių
- Formuojamos vertybės, požiūriai padės išsaugoti natūralią aplinką

SPRENDIMAS

“Žmogaus būties specifiką sudaro kultūra, tad į harmoniją su natūraliaja aplinka žmogus turi eiti per kultūros ekologiją”.

Česlovas Kalenda

Kalėdinis sveikinimas